

18.1.2021

UTKAST

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 15 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna och 5 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ändras. Dessutom föreslås i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice en ändring av teknisk natur.

Till lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna fogas ett bemyndigande att utfärda förordning med stöd av vilket det genom förordning av statsrådet kan bestämmas att behandlingen av vissa utkomstskyddsärenden och andra ärenden som för närvarande hör till samtliga arbets- och näringsbyråer kan skötas inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå. Uppgifterna inom det utvidgade verksamhetsområdet kommer att innefatta givande av arbetskraftspolitiskt utlåtande om förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmån samt avbrytande av sysselsättningsfrämjande service.

Målet med ändringen är att göra det möjligt att centralisera skötseln av dessa uppgifter i syfte att förenhetliga behandlingstiderna för utkomstskyddsärenden och främja en enhetlig beslutspraxis.

Lagarna avses träda i kraft den 1 september 2021.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
MOTIVERING	3
1 Bakgrund och beredning	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Beredning	3
2 Nuläge och bedömning av nuläget	4
3 Målsättning	6
4 Förslagen och deras konsekvenser	6
5 Alternativa handlingsvägar	7
6 Remissvar	8
7 Bestämmelser på lägre nivå än lag	8
8 Ikraftträdande	9
9 Verkställighet och uppföljning	9
10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning	9
LAGFÖRSLAG	12
om ändring av lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna	12
om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	12
BILAGA	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.
PARALLELLTEXTER	VIRHE. KIRJANMERKKIÄ EI OLE MÄÄRITETTY.
om ändring av 15 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna	Virhe.
Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice	Virhe.
Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	

MOTIVERING

1 Bakgrund och beredning

1.1 Bakgrund

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering ska regeringen utveckla sysselsättningsservicen bl.a. så att arbetskraftsservicen reformeras för att stödja att personer som blivit arbetslösa snabbt kommer i sysselsättning igen.

Som ett led i reformen av utkomstskyddet för arbetslösa och av tjänsterna för arbetslösa föreslås det i denna proposition att skötseln av en del av de uppgifter som för närvarande hör till arbets- och näringsbyråerna genom förordning av statsrådet ska kunna koncentreras till en eller flera arbets- och näringsbyråer.

1.2 Beredning

Vid arbets- och näringsministeriet har man utrett möjligheten att överföra sådana verkställighetsuppgifter inom systemen med utkomstskydd för arbetslösa och alterneringsledighet som för närvarande hör till arbets- och näringsbyråerna till Folkpensionsanstalten och arbetslöshetskassorna, särskilt till den del som gäller arbetslöshet, företagsverksamhet och studier. Samtidigt har man bedömt möjligheten att på riksnivå sköta de arbetsuppgifter i anslutning till verkställigheten av systemet med utkomstskydd för arbetslösa som kvarstår hos arbets- och näringsbyrån samt vissa andra arbetsuppgifter på ett centraliserat sätt (projektkod [TEM019:00-2019](#)). Under beredningen framgick det att uppgiftsöverföringen skulle öka kostnaderna avsevärt. Beredningen har fortsatt så att skötseln av uppgifterna inom utkomstskyddet för arbetslösa föreslås bli centraliserade inom arbets- och näringsförvaltningen.

Förslaget att centralisera arbets- och näringsbyråernas uppgifter på riksnivå understöddes i huvudsak i utlåtandena. Samtidigt lyfte remissinstanserna fram vikten av att de som prövar ärenden har kännedom om arbetsmarknaden i regionen. Som fördelar med en centraliserad behandling lyftes i yttrandena fram bl.a. att behandlingstiderna blir mer enhetliga och att den främjar en enhetlig beslutspraxis och säkerställer tillräckliga resurser vid behandlingen av utkomstskyddet för arbetslösa.

Förslaget var på remiss 18.1.2021–26.2.2021. Utlåtande begärdes av följande remissinstanser: arbets- och näringsbyråerna, närings-, trafik- och miljöcentralerna, NTM-centralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltnings-center, Arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, Social- och hälsovårdsministeriet, Finansministeriet, Justitieministeriet, Undervisnings- och kulturministeriet, Utbildningsstyrelsen, Riksdagens justitieombudsman, Justitiekanslern i statsrådet, Ålands landskapsregering, Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet AMS, Folkpensionsanstalten, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf, Finansinspektionen, Sysselsättningsfonden, Försäkringsdomstolen, Besvärnämnden för social trygghet, Finlands näringsliv rf, Statens arbetsmarknadsverk, KT Kommunarbetsgivarna, Företagarna i Finland rf, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf, Akava ry, Arbets- och näringsförvaltningens personalförbund ANPF rf, Fackförbundet Pro rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Finlands Kommunförbund, Landskapsförbunden/Ordföranden för landskapsdirektörerna Kari Håkämies och Finlands Nationella Organisation för Arbetslösa rf.

2 Nuläge och bedömning av nuläget

Enligt lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna (897/2009) är arbets- och näringsbyråerna lokalförvaltningsmyndigheter som lyder under närings-, trafik- och miljöcentralerna. En arbets- och näringsbyrå sköter inom sitt verksamhetsområde de uppgifter som föreskrivits för den.

Med stöd av 15 § i lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna är det möjligt att bestämma om uppgiftsfördelningen mellan arbets- och näringsbyråerna och om ordnandet av den regionala behörigheten i anslutning därtill. En arbets- och näringsbyrå kan sköta uppgifter inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå, om arrangemanget kan effektivisera byråernas verksamhet och resursanvändning, förbättra tillgången till service eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, eller om arrangemanget är ändamålsenligt av någon annan motsvarande orsak.

I fråga om arbetsfördelningen mellan arbets- och näringsbyråerna och om ordnandet av den regionala behörigheten i anslutning därtill bestäms genom beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen, om det är fråga om ett arrangemang inom centralens verksamhetsområde. I annat fall bestäms om frågan genom beslut av arbets- och näringsministeriet.

Arbetskraftspolitiskt utlåtande

Arbets- och näringsbyrån avgör inom sitt verksamhetsområde huruvida en arbetssökande uppfyller de förutsättningar som gäller rätten till utkomstskydd för arbetslösa och ger ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om detta till Folkpensionsanstalten eller arbetslöshetskassan. Ett arbetskraftspolitiskt utlåtande ges om de allmänna arbetskraftspolitiska förutsättningarna för att få arbetslöshetsförmån, om förfaranden som är arbetskraftspolitiskt klandervärda samt om vissa förutsättningar för att få förmån som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service. Dessutom ges det ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om förutsättningar för arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån.

Av arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem framgår det att det år 2019 gavs sammanlagt ca 2 120 600 arbetskraftspolitiska utlåtanden om rätten till utkomstskydd för arbetslösa och lämnades in uppskattningsvis ca 251 300 begäranden om utredning i anslutning till arbetskraftspolitiska utlåtanden. Av de ovannämnda utlåtandena gavs cirka 209 000 automatiskt via arbets- och näringsbyråns webbtjänst. Av samtliga begäranden om utredning sändes cirka 12 000 begäranden automatiskt via webbtjänsten.

I arbets- och näringsministeriets förordning om givande av arbetskraftspolitiskt utlåtande och om uppgifter som ska antecknas i utlåtandet (1556/2016) föreskrivs att ett arbetskraftspolitiskt utlåtande ska ges utan ogrundat dröjsmål, dock inom 30 dagar från det att sökanden har lämnat den utredning som behövs för givande av utlåtandet eller då tidsfristen för lämnande av utredningen har gått ut.

Arbetslöshetsförmån beviljas tidigast från den dagen då personen har anmält sig som arbetslös arbetssökande. För att rätten till utkomstskydd för arbetslösa ska kunna avgöras förutsätts det att arbets- och näringsmyndigheten har gett ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om arbetssökandens arbetskraftspolitiska förutsättningar till den som betalar ut arbetslöshetsförmånen.

Arbetskraftspolitiska utlåtanden som inte inbegriper prövning, eller som endast inbegriper ringa prövning, ges huvudsakligen i samband med annan kundservice. Sådana utlåtanden gäller till

exempel jobbsökningens giltighet och sökande av heltidsarbete, när en arbetssökandes arbetslöshet börjat eller upphört eller utbetalning av arbetslöshetsförmån under tiden för deltagande i sysselsättningsfrämjande service. Enligt arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem gavs det år 2019 uppskattningsvis 1 820 000 sådana arbetskraftspolitiska utlåtanden.

Arbetskraftspolitiska utlåtanden om ungas skyldighet att söka studieplats som förutsättning för erhållande av arbetslöshetsförmån, om hur arbetssökandens studier och företagsverksamhet påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån samt om hur ett förfarande som är klandervärt i en arbetskraftspolitisk bedömning påverkar rätten att få arbetslöshetsförmån ges vanligen vid enheter för utkomstskydd för arbetslösa, som är fristående från den övriga kundservicen. Enligt uppgifterna i arbets- och näringsbyråernas kundinformationssystem gavs det år 2019 uppskattningsvis 296 000 utlåtanden av ovannämnda slag, och den arbetstid som användes för utlåtandena vid arbets- och näringsbyråerna motsvarade cirka 60 årsverken. Givandet av dessa utlåtanden är ofta förenat med avsevärd prövning exempelvis i fråga om huruvida den arbetssökandes förfarande eventuellt har varit klandervärt.

Närings-, trafik- och miljöcentralerna har till uppgift att styra och övervaka arbets- och näringsbyråerna. Samtliga närings-, trafik- och miljöcentraler svarar för tillsynen över behandlingstiderna för utkomstskyddsärenden vid arbets- och näringsbyråerna. Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland svarar inom verksamhetsområdena för samtliga närings-, trafik- och miljöcentraler för den juridiska vägledningen för arbets- och näringsbyråerna i anslutning till verkställandet av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om alterneringsledighet och lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

Riksdagens justitieombudsmans laglighetskontroll

Inom ramen för den laglighetskontroll som riksdagens justitieombudsman utövar har det avgjorts flera klagomål som gällt dröjsmål med att ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande. I de flesta avgörandena konstaterades det att givandet av det arbetskraftspolitiska utlåtandet hade dröjt utöver den föreskrivna tidsfristen. Arbets- och näringsbyråerna har i sina redogörelser med anledning av klagomål ofta åberopat personalbyten och att ärenden anhopats till följd av andra arbetsuppgifter. Detta har enligt etablerad laglighetsövervakningspraxis inte ansetts vara en godtagbar orsak att överskrida de lagstadgade maximala behandlingstiderna. I avgörandena betonades det att arbets- och näringsbyråerna på förhand måste ha beredskap för omständigheter som kan påverka behandlingstiderna för ärenden som gäller arbetslöshetsförmåner samt aktivt följa behandlingstiderna och reagera snabbt när det uppstår fördröjningar.

På grund av antalet avgöranden som lett till åtgärder har biträdande justitieombudsmannen på allmän nivå tagit ställning till behandlingstiderna för arbetskraftspolitiska utlåtanden och den 31 december 2019 gett ett avgörande om behandlingstiderna för arbetskraftspolitiska utlåtanden [EOAK/6648/2018](#).

Biträdande justitieombudsmannen konstaterar i sitt avgörande att hon anser det vara viktigt att man vid beredningen och genomförandet av ändringar som gäller arbetskraftsservice och utkomstskydd för arbetslösa ägnar tillräcklig uppmärksamhet åt de konsekvenser ändringarna har för användningen av arbets- och näringsbyråernas personalresurser, och därigenom bl.a. för behandlingen av ärenden som gäller arbetslöshetsförmåner, samt åt hur man bättre än för närvarande kan säkerställa att arbetslösa arbetssökande behandlas jämlikt.

Avbrytande av träning, prövning och arbetskraftsutbildning

I 4 kap. 10 § 1 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice sägs det att om en enskild kund utan tillstånd har varit frånvarande fem tränings- eller provningsdagar utan avbrott eller om han eller hon annars har varit frånvarande så mycket att målen för träningen eller provningen inte nås, fattar arbets- och näringsbyrån utifrån frånvaron beslut om avbrytande av träningen eller utbildningsprovningen eller om hävande av avtalet om arbetsprovning.

Arbets- och näringsbyrån kan också av andra vägande skäl fatta beslut om avbrytande av träning eller utbildningsprovning. En sådan situation kan uppstå t.ex. om den som deltar i servicen uppträder våldsamt eller annars hotfullt och det är nödvändigt att avbryta servicen för att skydda andra som deltar i servicen och tjänsteproducentens personal. Ett vägande skäl till att avbryta kan också vara annat osakligt beteende som stör undervisningen eller genomförandet av träningen.

Enligt 5 kap. 4 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice ska en studerande som deltar i arbetskraftsutbildning regelbundet delta i undervisningen och göra framsteg i studierna på det sätt som avses i utbildnings- eller studieplanen. Enligt 5 § i samma kapitel ska den arbets- och näringsbyrå som beslutat om antagningen av studerande fatta beslut om avbrytande av utbildningen, om en studerande inte gör framsteg i studierna eller utan tillstånd har varit frånvarande fem utbildningsdagar utan avbrott.

Utifrån de uppgifter som arbets- och näringsbyråerna har lämnat motsvarade den arbetstid som år 2019 användes för förfarandet för avbrytande av service uppskattningsvis ca 9–13 årsverken. I uppskattningen ingår inte den använda arbetstiden vid samtliga arbets- och näringsbyråer.

En arbetssökande som utan giltig orsak avbryter sysselsättningsfrämjande service eller av eget förvållande måste avbryta service har med stöd av 2 a kap. 12 a § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa under 60 dagar efter avbrytandet inte rätt till arbetslöshetsförmåner.

3 Målsättning

Syftet med propositionen är att trygga en enhetlig tillämpningspraxis och en snabb behandling av utkomstskyddsärendena genom att verkställandet av uppgifterna sköts centraliserat. Genom en centraliserad behandling vill man dessutom trygga en enhetlig beslutspraxis i vissa situationer i samband med servicen, när avbrytande av service genom den arbetssökandes eget förvållande behöver bedömas.

4 Förslagen och deras konsekvenser

I propositionen föreslås det att lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna ändras så att det genom förordning av statsrådet kan föreskrivas om att behandlingen av arbetskraftspolitiska utlåtanden kan skötas inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå.

Genom förordning av statsrådet ska det dessutom kunna föreskrivas om centraliserat beslutsfattande inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå i ärenden som gäller avbrytande av träning och provning samt arbetskraftsutbildning.

Beslut om avbrytande av arbetskraftsutbildning fattas för närvarande av den arbets- och näringsbyrå som har beslutat om antagningen av studerande. Lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreslås bli ändrad till denna del.

I lagens övergångsbestämmelse föreslås bestämmelser om en möjlighet att genom förordning av statsrådet föreskriva om verkställighetsåtgärder under övergångsperioden.

Propositionen har inte några ekonomiska konsekvenser.

Den arbetstid som användes vid arbets- och näringsbyråernas enheter för utkomstskydd för arbetslösa och i annat motsvarande expertarbete för att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om utkomstskyddet för arbetslösa och den arbetstid som användes vid arbets- och näringsbyråerna för att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om indragning av stöd för frivilliga studier motsvarade cirka 60 årsverken 2019. Tidsanvändningen baserar sig på beräkning av den tid som utkomstskyddsexperterna använde för arbetet.

Centraliseringen av uppgifterna kommer att påverka den tillsyn över behandlingstiderna för utkomstskyddsärenden som utövas av den närings-, trafik- och miljöcentral inom vars område den enhet som ska sköta de centraliserade uppgifterna är belägen. Centraliseringen kommer att bredda omfattningen av dess tillsynsuppgift och i motsvarande grad minska de övriga närings-, trafik- och miljöcentralernas tillsynsuppgifter.

Möjligheten att centralisera verkställighetsuppgifterna inom systemet för utkomstskydd för arbetslösa kommer att göra det möjligt att bättre främja en enhetlig beslutspraxis och trygga en snabb behandling samt hantera de resurser som behövs för behandlingen.

I förvaltningslagen (434/2003) finns bestämmelser om jäv för tjänstemän, jävsgrunder, avgörande av jävsfrågor och fortsatt behandling av ett ärende. Enligt lagen får en tjänsteman inte delta i behandlingen av ett ärende eller vara närvarande vid behandlingen, om tjänstemannen är jävig. Verksamheten vid den enhet som ska sköta de uppgifter som centraliseras bör organiseras så att en opartisk behandling av ärendena säkerställs. Vars och ens rätt att på behörigt sätt få sin sak behandlad av en myndighet ska tryggas på det sätt som avses i 21 § i grundlagen.

Att det öppnas för centraliserad behandling anknyter till den rätt till grundläggande försörjning vid arbetslöshet som tryggas i 19 § i grundlagen och den rätt att få sin sak behandlad på behörigt sätt och utan obefogat dröjsmål som tryggas i 21 § i grundlagen.

5 Alternativa handlingsvägar

I stället för att man möjliggör centralisering kunde behandlingstiderna för de arbetskraftspolitiska utlåtandena förenhetligas och försnabbas också på andra sätt. En behandling utan dröjsmål av arbetskraftspolitiska utlåtanden kunde främjas även genom att man effektiviserar och utvecklar exempelvis arbets- och näringsbyråernas arbetsarrangemang och ökar resurserna för det arbete som utförs av sakkunniga. Enskilda arbets- och näringsbyråer har dock i praktiken med hänsyn till personalförändringar, semestertider och säsongsvariationer i antalet utlåtanden inte haft tillräckliga möjligheter att ingripa i att behandlingstiderna för utkomstskyddsärenden över-skrids.

En enhetlig beslutspraxis kunde främjas även genom ytterligare introduktion och utbildning av utkomstskyddsexperter. Centraliseringen bedöms minska de regionala skillnaderna och göra avgörandena mer enhetliga på riksnivå. Detta kan inte uppnås om nuläget kvarstår oförändrat.

Under beredningen utvärderades alternativa organisationer som kunde ansvara för skötseln av arbets- och näringsbyråernas uppgifter inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå. Om arbets- och näringsbyråernas uppgifter koncentrerades hos närings-, trafik- och miljöcentralen eller närings-, trafik- och miljöcentralernas samt arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter, skulle den enhet hos vilken uppgifter centraliseras, uppgifterna samt rutinerna vara nya för centralerna och centret. Närings-, trafik- och miljöcentralen skulle fortfarande även ha till uppgift att utöva tillsyn över arbets- och näringsbyrån i fråga om

samma uppgifter i anslutning till givande av arbetskraftspolitiskt utlåtande som centralen själv ansvarar för, vilket skulle leda till oförenlighet mellan verkställighetsuppgiften och tillsynsuppgiften. På grund av karaktären hos enheternas nuvarande uppgifter bedömdes dessa alternativ inte vara ändamålsenliga att genomföra.

6 Remissvar

7 Bestämmelser på lägre nivå än lag

Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska centraliseras och om den arbets- och näringsbyrå som ska sköta uppgifterna föreslås bli utfärdade i statsrådets förordning om närings-, trafik- och miljöcentralerna (1373/2018). I förordningen föreslås bestämmelser om att [...]s arbets- och näringsbyrå ska svara för den centraliserade behandlingen inom verksamhetsområdet för samtliga arbets- och näringsbyråer.

Det föreslås att [...]s arbets- och näringsbyrå inom verksamhetsområdet för samtliga arbets- och näringsbyråer ska ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om de arbetskraftspolitiska förutsättningar som gäller arbete som inte utförs i anställningsförhållande (med undantag för sedvanligt frivillig- och talkoarbete), sysselsättning som företagare och i eget arbete, studier, skyldighet för unga personer att söka studieplats som förutsättning för erhållande av arbetslöshetsförmån samt föreläggande av påföljder inom utkomstskyddet för arbetslösa.

[...]s arbets- och näringsbyrå ska enligt förordningen vara behörig att ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om att rätten till arbetslöshetsförmån upphör, när det är fråga om den arbetssökandes framsteg i frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån och den arbetssökandes försumelse av sådana studier. Behörigheten ska på motsvarande sätt i enlighet med 1 mom. 3 punkten i den föreslagna 16 a § i förordningen också gälla i lagen om främjande av integration avsedd uppföljning av frivilliga studier och upphörande av rätten till arbetslöshetsförmån.

De övriga arbets- och näringsbyråernas behörighet att ge arbetskraftspolitiska utlåtanden ska efter att centraliseringen av uppgifterna har trätt i kraft gälla andra förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsförmån än de som avses i förordningen. Alla arbets- och näringsbyråer ska enligt förslaget inom sina verksamhetsområden fortfarande ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om exempelvis de förutsättningar för erhållande av arbetslöshetsförmån som hänför sig till jobbsökningens giltighet, sökande av heltidsarbete och arbetslöshetsförmån som betalas under tiden för sysselsättningsfrämjande service. Varje arbets- och näringsbyrå ska inom sitt eget verksamhetsområde ge ett arbetskraftspolitiskt utlåtande när en arbetssökande inleder företagsverksamhet eller eget arbete under den tid som han eller hon är arbetslös.

Varje arbets- och näringsbyrå ska vidare enligt förslaget till förordning inom sitt eget verksamhetsområde ge arbetskraftspolitiska utlåtanden om kortvariga studier. En arbetssökande har rätt att få arbetslöshetsförmåner trots studier, om han eller hon har fyllt 25 år och studierna pågår högst sex månader utan avbrott eller i perioder. Det har ingen betydelse om studierna är heltidsstudier eller deltidsstudier. En ytterligare förutsättning är att studierna ger yrkesfärdigheter eller stöder företagsverksamhet.

[...]s arbets- och näringsbyrå ska enligt förslaget till förordning vara behörig att besluta om avbrytande av träning och prövning om en enskild kund är frånvarande eller av något annat vägande skäl. Den ska också fatta beslut om avbrytande av arbetskraftsutbildning, om studierna inte framskrider och om den studerande är frånvarande utan tillstånd.

Avsikten är att förordningen ska träda i kraft så snart som möjligt efter det att det föreslagna bemyndigandet att utfärda förordning har trätt i kraft.

8 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 september 2021.

9 Verkställighet och uppföljning

Möjligheten att centralisera uppgifter främjar den interna utvecklingen av förvaltningens funktioner. Ändringen medför inte något särskilt behov av utbildning eller anvisningar för personalen.

Konsekvenserna av centraliseringen för verkställigheten av systemet med utkomstskydd för arbetslösa granskas vid behov senare, i samband med eventuella andra strukturella ändringar.

10 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Propositionen behöver bedömas med hänsyn till 6, 19, 21 och 119 § i grundlagen.

Likabehandling samt behandling på behörigt sätt och utan dröjsmål

I 6 § i grundlagen anges det att alla är lika inför lagen. Enligt 21 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag samt att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid domstol eller något annat oavhängigt rättsskipningsorgan.

Att skötseln av uppgifter som förutsätter prövning centraliseras främjar i princip en enhetlig beslutspraxis.

Centraliseringen bedöms främja behandling av utkomstskyddsärenden utan dröjsmål, eftersom styrningen av resurserna för behandlingen underlättas t.ex. vid en tjänstemans plötsliga frånvaro och under semesterperioder.

Förslaget anses tillgodose den i grundlagen tryggade rätten till likabehandling och behandling av ärenden på behörigt sätt och utan dröjsmål.

Rätt till försörjning vid arbetslöshet

Enligt 19 § 2 mom. i grundlagen ska var och en genom lag garanteras rätt att få sin grundläggande försörjning tryggad vid arbetslöshet, sjukdom, arbetsoförmåga och under ålderdomen samt vid barnafödsel och förlust av en försörjare. Arbetslöshet är en av de i paragrafen nämnda situationer där individens möjligheter att få försörjning försämras avsevärt. Således innehåller 19 § 2 mom. i grundlagen en grundlagsfäst skyldighet för lagstiftaren att garantera att den grundläggande försörjningen tryggas i situationer där individen inte har möjlighet att skaffa sig försörjning.

I propositionen föreslås det att de genom förordning av statsrådet ska ges möjlighet att centralisera det beslutsfattande som gäller arbetskraftspolitiska förutsättningar och avbrytande av service och som för närvarande hör till alla arbets- och näringsbyråer. Den föreslagna ändringen

tillgodoser den i grundlagen garanterade rätten till en grundläggande försörjning i fall av arbetslöshet genom att främja ordnandet av behandling utan dröjsmål och en enhetlig beslutspraxis.

Bestämmande av arbets- och näringsbyråernas regionala behörighet

Enligt 80 § 1 mom. i grundlagen kan statsrådet och ministerierna utfärda förordningar med stöd av ett bemyndigande i grundlagen eller i någon annan lag. Bestämmelser om grunder för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag ska dock utfärdas genom lag. När det gäller bestämmelser om bemyndigande i lag har det i grundlagsutskottets praxis ställts krav på att bestämmelserna ska vara exakta och noggrant avgränsade (t.ex. GrUU 33/2004 rd, s. 4).

Grundlagsutskottet har i sin utlåtandep Praxis betonat den tanke i 80 § 1 mom. i grundlagen att ministerierna närmast kan bemyndigas att utfärda förordningar om frågor av teknisk natur och frågor som har ringa samhällelig eller politisk betydelse (RP 1/1998 rd, s. 133/I, GrUU 27/2004 rd, s. 3, GrUU 33/2004 rd, s. 6/I, GrUU 7/2005 rd). Enligt förarbetena till 80 § i grundlagen bör, när man bedömer om ett lagbemyndigande att utfärda förordning ska ges statsrådet eller ett ministerium, utgångspunkten vara att statsrådets allmänna sammanträde utfärdar förordningar om vittbärande och principiellt viktiga ärenden samt om andra sådana ärenden vilkas betydelse förutsätter det. Denna princip framgår bland annat av grundlagens 67 §, som gäller beslutsfattandet i statsrådet. Således kan ministerierna bemyndigas att utfärda förordningar om frågor av mer teknisk natur samt frågor som har ringa samhällelig eller politisk betydelse.

Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ regleras genom lag, om deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt. Grunderna för statens regional- och lokalförvaltning ska likaså bestämmas genom lag. I övrigt kan bestämmelser om statsförvaltningens enheter utfärdas genom förordning. Enligt detaljmotiveringen till bestämmelsen (RP 1/1998 rd) ska med de allmänna grunderna avses enhetens namn, bransch och huvudsakliga uppgifter samt dess behörighet.

Arbets- och näringsbyråerna är enheter inom den statliga lokalförvaltningen och deras uppgifter omfattar utövning av offentlig makt.

Riksdagens grundlagsutskott har i sin praxis ansett att bestämmelsen i 119 § i grundlagen gör det möjligt att föreskriva om myndigheternas verksamhetsområden genom bestämmelser på lägre nivå än lag (t.ex. GrUU 42/2006 rd och GrUU 5/2008 rd). Grundlagsutskottet har i sin praxis (GrUU 6/2002 rd, GrUU 29/2006 rd, GrUU 42/2006 rd och GrUU 5/2008 rd) även ansett att syftet med 119 § 2 mom. i grundlagen inte har varit att beslut om enheter inom statsförvaltningen uteslutande ska fattas i form av författningar, utan att de också ska kunna fattas genom enskilda förvaltningsbeslut.

Arbets- och näringsministeriets beslut om att utvidga verksamhetsområdet för en arbets- och näringsbyrå i fråga om de uppgifter föreslås bli centraliserade anses inte vara en tillräcklig författningsnivå, eftersom en del av de uppgifter som ska centraliseras innefattar betydande utövning av offentlig makt. Bland de uppgifter som ska centraliseras kan åtminstone föreläggande av påföljder inom utkomstskyddet för arbetslösa och eventuell indragning av en arbetslöshetsförmån betraktas som verksamhet där man på ett betydande sätt ingriper i individens grundläggande fri- och rättigheter. Förslaget anses vara förenligt med den tanke i 80 § 1 mom. i grundlagen att ministerierna närmast kan bemyndigas att utfärda förordningar om frågor av teknisk natur och frågor som har ringa samhällelig eller politisk betydelse (RP 1/1998 rd, s. 133/I, GrUU 27/2004 rd, s. 3).

Regeringen anser att det i propositionen inte föreslås sådana ändringar som skulle innebära att den inte kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Kläm

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag

om ändring av lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om närings-, trafik och miljöcentralerna (897/2009) 15 § som följer:

15 §

Bestämmande av arbets- och näringsbyråernas regionala behörighet

En arbets- och näringsbyrå sköter inom sitt verksamhetsområde de uppgifter som föreskrivits för den. En arbets- och näringsbyrå kan sköta uppgifter också inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå, om arrangementet kan effektivisera byråernas verksamhet och resursanvändning, förbättra tillgången till service eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, eller om arrangementet är ändamålsenligt av någon annan motsvarande orsak.

Bestämmelser om skötseln av en arbets- och näringsbyrås uppgifter inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå får utfärdas genom förordning av statsrådet, när uppgifterna gäller

1) givande av ett arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) om vissa förutsättningar för att få arbetslöshetsförmåner,

2) beslut om avbrytande enligt 4 kap. 10 § och 5 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012).

I fråga om arbetsfördelningen mellan arbets- och näringsbyråerna och om ordnandet av den regionala behörigheten i anslutning därtill när det gäller skötseln av andra uppgifter än de som avses i 2 mom. bestäms genom beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen, om det är fråga om ett arrangemang inom centralens verksamhetsområde. I annat fall bestäms om frågan genom beslut av arbets- och näringsministeriet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelser om verkställighetsåtgärder under övergångsperioden för denna lag får utfärdas genom förordning av statsrådet.

2.

Lag

om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 5 kap. 5 § 1 mom.
som följer:

5 kap.

Arbetskraftsutbildning

5 §

Avbrytande av utbildningen

Om en studerande inte gör framsteg i studierna på det sätt som avses i 4 § 2 mom. eller utan
tillstånd har varit frånvarande fem utbildningsdagar utan avbrott, ska arbets- och näringsbyrån
fatta beslut om avbrytande av utbildningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den x.x.20xx

Statsminister

Sanna Marin

...minister Förnamn Efternamn

18.1.2021

UTKAST

Bilaga
Parallelltexter

1.

Lag

om ändring av lagen om närings-, trafik- och miljöcentralerna

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om närings-, trafik och miljöcentralerna (897/2009) 15 § som följer:

Gällande lydelse

15 §

Bestämmande av arbets- och näringsbyråernas regionala behörighet

En arbets- och näringsbyrå sköter inom sitt verksamhetsområde de uppgifter som föreskrivits för den. En arbets- och näringsbyrå kan sköta uppgifter också inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå, om arrangemanget kan effektivisera byråernas verksamhet och resursanvändning, förbättra tillgången till service eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, eller om arrangemanget är ändamålsenligt av någon annan motsvarande orsak. I fråga om arbetsfördelningen mellan arbets- och näringsbyråerna och om ordnandet av den regionala behörigheten i anslutning därtill bestäms genom beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen, om det är fråga om ett arrangemang inom centralens verksamhetsområde. I annat fall bestäms om frågan genom beslut av arbets- och näringsministeriet.

Föreslagen lydelse

15 §

Bestämmande av arbets- och näringsbyråernas regionala behörighet

En arbets- och näringsbyrå sköter inom sitt verksamhetsområde de uppgifter som föreskrivits för den. En arbets- och näringsbyrå kan sköta uppgifter också inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå, om arrangemanget kan effektivisera byråernas verksamhet och resursanvändning, förbättra tillgången till service eller säkerställa tillgången till sådan särskild sakkunskap som behövs för uppgifterna, eller om arrangemanget är ändamålsenligt av någon annan motsvarande orsak.

Bestämmelser om skötseln av en arbets- och näringsbyrås uppgifter inom verksamhetsområdet för fler än en arbets- och näringsbyrå får utfärdas genom förordning av statsrådet, när uppgifterna gäller

1) givande av ett arbetskraftspolitiskt utlåtande enligt 1 kap. 4 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) om vissa förutsättningar för att få arbetslöshetsförmåner,

2) beslut om avbrytande enligt 4 kap. 10 § och 5 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012).

I fråga om arbetsfördelningen mellan arbets- och näringsbyråerna och om ordnandet av den regionala behörigheten i anslutning därtill när det gäller skötseln av andra uppgifter än de som avses i 2 mom. bestäms genom beslut av närings-, trafik- och miljöcentralen,

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

om det är fråga om ett arrangemang inom centralens verksamhetsområde. I annat fall bestäms om frågan genom beslut av arbets- och näringsministeriet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Bestämmelser om verkställighetsåtgärder under övergångsperioden för denna lag får utfärdas genom förordning av statsrådet.

2.

Lag

om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 5 kap. 5 § 1 mom.
som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap

5 kap

Arbetskraftsutbildning

Arbetskraftsutbildning

5 §

5 §

Avbrytande av utbildningar

Avbrytande av utbildningar

Om en studerande inte gör framsteg i studierna på det sätt som avses i 4 § 2 mom. eller utan tillstånd har varit frånvarande fem utbildningsdagar utan avbrott, ska den arbets- och näringsbyrå som beslutat om antagningen av studerande fatta beslut om avbrytande av utbildningen.

Om en studerande inte gör framsteg i studierna på det sätt som avses i 4 § 2 mom. eller utan tillstånd har varit frånvarande fem utbildningsdagar utan avbrott, ska *arbets- och näringsbyrån* fatta beslut om avbrytande av utbildningen.

Utbildningsproducenten är skyldig att till den arbets- och näringsbyrå som beslutat om antagningen meddela att de villkor för avbrytande av utbildningen som avses i 1 mom. uppfylls. Innan beslutet fattas ska arbets- och näringsbyrån ge den studerande tillfälle att bli

Gällande lydelse

hörd. Den studerande ska utan dröjsmål underrättas om beslutet.

Föreslagen lydelse

Denna lag träder i kraft den 20 .